

Процесна орієнтація підприємств – відповідь на сучасні виклики

Софія Качмарик

*здобувач освітньої програми «Економічна кібернетика»,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
м. Дрогобич, Україна,
e-mail: kachmaryk.sophia@gmail.com*

Любов Квасній

*к.е.н, доцент, професор кафедри економіки та менеджменту,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
м. Дрогобич, Україна,
e-mail: lg_k@ukr.net,
ORCID: 0000-0001-5248-544X*

Глобалізація, інновації, скорочення часу випуску продукту, персоналізація продукту змушують підприємства оптимізувати бізнес з точки зору збалансування вимог різних зацікавлених сторін щодо якості, вартості, гнучкості та часу. Під впливом конкуренції та зацікавлених сторін підприємства змушені покращувати існуючу організацію бізнесу.

Щоб забезпечити успішний бізнес, вони все частіше впроваджують новий підхід до орієнтації на бізнес-процеси. Орієнтація на процеси [1] передбачає зосередження на бізнес-процесах, спостереження за ними від початку до кінця, за межами організаційних підрозділів, підприємств, країн або акцентування на процесах в існуючій ієрархії, а особливо з акцентом на результатах і задоволенні клієнтів. Орієнтація на бізнес-процеси передбачає горизонтальний і вертикальний потік ресурсів та інформації, необхідних для досягнення цілей компанії [2].

Розгляд підприємства як системи взаємопов'язаних і інтегрованих бізнес-процесів лежить в основі цієї бізнес-філософії. На нашу думку горизонтальна спрямованість на бізнес-діяльність та гармонізація бізнес-процесів можуть значно покращити бізнес-практику.

Усучасному глобальному та конкурентному середовищі прийняття орієнтації на процеси відкриває підприємствам багато різноманітних можливостей. Підприємства, які розуміють важливість і логіку застосування процесного мислення, можуть вижити і бути конкурентоспроможними в майбутньому.

Сучасні компанії стикаються з проблемами бізнесу, які сильно відрізняються від тих, що були в минулому. На початку і в середині 20-го століття метою було сформувані єдину ідеальну організаційну форму. Такий підхід був виправданий в умовах стабільного середовища та низької конкурентоспроможності. Це умови, які уможливили довгострокове планування, масове виробництво та бізнес на основі стратегії лідерства у витратах.

Однак із промисловою революцією умови ведення бізнесу змінюються. Більшість підприємств зосереджуються на питанні управління та організації бізнесу з метою досягнення вищої продуктивності та максимальної ефективності. В публікації «Принцип наукового менеджменту» [3] ще у 1911 р. Фредерік

Тейлор наголосив на необхідності змінити спосіб управління. Він наголошує на важливості дотримання точно встановлених процедур під час прийняття рішень. Ці процедури необхідно розробити на основі ретельного аналізу окремих ситуацій. Деякі автори того періоду (Генрі Гант, Емерсон Харрінгтон ...) ширше дивляться на підприємство і формулюють адміністративні принципи (єдність командування, єдність керівництва ...), які стають основою сучасної практики управління підприємством і проектування бізнес-процесів [4].

Адміністративні принципи особливо сприяли розвитку класичних (традиційних) підприємств, які зосереджені на проектуванні та управлінні на раціональній основі за допомогою таких елементів, як чітко визначені повноваження та відповідальність, офіційне ведення обліку та уніфіковане застосування стандартів і правил.

Ієрархічна система та бюрократичний підхід, розроблені під час промислової революції, добре працювали для більшості компаній як у 1970-х, так і на початку 1980-х років. Даючи задовільні результати, основні підходи до організаційного проектування залишалися до тих пір, поки протягом 1980-х років не виникли певні проблеми. А саме, на глобальному рівні спостерігається посилення конкуренції, що поряд із уповільненням економічного зростання сприяє збільшенню попиту споживачів. Однією з проблем, з якою стикалися компанії того часу, була орієнтація на клієнта. Підприємства намагалися протистояти новим впливам навколишнього середовища різними способами в рамках існуючої організаційної структури.

Перш за все, їхня реакція знайшла відображення у матричних структурах, децентралізації тощо. Проте вжиті заходи не принесли задовільних покращень. У відповідь на проблеми менеджери починають експериментувати з командами, які вирішують проблеми з різних бізнес-функцій у спільних командах. Також скорочується кількість ієрархічних рівнів і впроваджується підхід до управління за участі учасників. Менеджери визнають важливість формування стратегії розвитку підприємства в цілому, враховуючи вплив факторів зовнішнього середовища. Важливим елементом кожного підприємства є люди, їх взаємозв'язки та стосунки. Доцільно зазначити, що класичний погляд на підприємництво не враховував соціальний контекст та потреби людини.

Висновки проведених досліджень свідчать, що позитивне ставлення до працівників покращує їх мотивацію, якість роботи та продуктивність праці. Тому особливо актуальним і на сьогоднішній час виступає питання ставлення до працівників. Глобалізація дозволяє підприємствам виходити на різні ринки, які пропонують нові виклики та можливості. Якщо вони хочуть бути конкурентоспроможними, то повинні постійно скорочувати час виведення нових продуктів на ринок, знижувати витрати, орієнтуватися на клієнтів і створювати довгострокові партнерські відносини.

Ключові слова: підприємство; процесна орієнтація; сучасні виклики; підхід до управління.

Список використаних джерел

1. Harrington, H.J., Esseling, E.C. & Van Nimwegen, H. (1997). *Business Process Improvement – Documentation, Analysis, Design and Management of Business Process Improvement*. New York: McGraw-Hill. URL: <https://issuu.com/davinther/docs/business>.
2. Hernaus, T. (2011). *The New Faces of Organizations in 21st. Century*.
3. *Принципи наукового управління ф.Тейлора*. URL: <https://studfile.net>.
4. Chapter: *The Process Based Face of Organizations*. Publisher: NAISIT Publishers. Editors: M. A. Sarlak, pp. 33-80, pp. 59.